Articol I. Terry Bisson

Articol II. Macşii nominalizat la premiile Hugo 2000.

Traducere de Eugen Neamţiu…

Ce am crezut atunci? Am crezut ce cred şi azi. Era puţin ciudat chiar dacă era legal. Eram totuşi de acord cu familiile care voiau Eliberarea. Uită-te la fereastra aia, de exemplu. Ascultă-mă pe mine, e ciudat să fie aşa de sus în Oklahoma. De când a apărut, toţi evită clădirile înalte. E ca şi cum ticălosul ăla ar fi nivelat oraşul.

La dracu', voiam şi noi Eliberarea, dar aveau mandat tocmai de la Curtea Supremă. La început credeam că e vorba de politică şi recunosc că naşparii m-au cam enervat. Nu folosi cuvântul naşpari. De la ce ziar ziceai că eşti?

N-am auzit de el, da' aşa-s eu. Oricum, am fost şucărit – există cuvântu' ăsta? Şucărit? – până ce-am înţeles că era vorba de Drepturile Victimelor. Aşa că am oprit execuţia şi am construit vanele; restul îl ştii.

Dacă vrei să ştii mai multe ar trebui să începi cu gardianu' meu adjunct pe vremea aia, care s-a ocupat de detalii. El e gardianu' acuma. Spune-i că eu te-am trimis. Salută-l din partea mea.

*

Credeam că s-a deschis cutia Pandorei şi le-am spus-o şi lor. Până la urmă n-au fost aşa de mulţi, şi nicio comanda mare. Noi îi avem pe toţi. În domeniu' asta suntem un fel de Sloan-Kettering. Vezi mizeria aia în vane? Te uiţi la unşpe bucăţi ca tipu' ce-a răpit fetiţele alea din Ohio, treaba aia cu mutilările genitale, îţi aminteşti? Chiar şi unşpe sunt mulţi. De obicei construim patru, maxim cinci. Nu facem niciodată la fel de mulţi ca macşii.

Construim, creştem, nu contează. Dacă te interesează tehnologia vorbeşte cu veterinaru'. Aşa-i spunem noi, e băiat bun. A venit de la şcoala ag pentru macşi şi a rămas aici la Corecţii de atunci. Era doar în practică, dar a cunoscut o fată din MacAlester şi n-a mai plecat acasă. E comic cum se aranjează lucrurile. Fata este verişoară de gradul doi cu mine. Aşa că acum am un verişor hindus. Eh, nu-i el chiar Hindus.

*

E unitarian de fapt. Mai sunt câţiva aici în MacAllester, dar eu sunt singurul din închisoare. De-abia terminasem Agu şi era primul meu post. Cum l-aş putea descrie? În ţara mea nu era aşa ceva… ştii tu. Era respingător şi fascinant în acelaşi timp.

Toată lumea are tehnologia de clonare. Mai dificil e cu rata de creştere. Animalele ajung la maturitate mult mai repede şi am făcut progrese mari. Vaci în şase săptămâni, raţe în zece zile. Forţarea genelor. Acceleratorii enzimatici. Au vrut macşi maturi în doi ani jumate; le-am dat 168 de bărbaţi de treizeci de ani în unşpe luni! Veneam aici şi mă uitam cum cresc. Să nu spui nimănui, mai ales neveste-mii, dar începuseră să-mi fie dragi.

Greu? A fost greu, dar e greu şi să fii fermier dacă stai să te gândeşti. Un fermier îşi poate iubi porcii dar totuşi îi vinde şi ştim cu toţii pentru ce.

Întreabă la biroul juridic. Asta nu făcea parte din operaţiunea de care mă ocupam. Crescusem deja 168 şi a trebuit să distrugem unul înainte să fie măcar în stare să umble, numai ca să poată ei să-l înlocuiască cu ăla real. Întreabă-mă dacă mi-a plăcut!

*

A fost un al doilea mandat. A venit după ce macşii erau în vane. Vreun isteţ de la Justiţie. Cred că şi-au dat seama că vor legaliza toată operaţiunea dacă includ realii în afacere, dar după aia cineva trebuia să decidă cine îi primeşte. Justiţia nu dorea să fie implicată în aşa ceva, noi nici atâta, aşa că am adus o firmă care se ocupa de loterii, pentru că asta şi era, o loterie, da' una mai ciudată dacă mă întrebi pe mine.

Ciudată pentru că ăla care câştigă nu ştie dacă a câştigat sau nu. Ăla sau aia. E ca la plutonul de execuţie, nimeni nu ştie care are cartuşe bune. Nimeni nu ar trebui să ştie cine primeşte realu'. Sunt sigur că scrie prin vreun dosar, dar sunt toate sigilate. De la ce revistă ziceai că eşti?

*

Sigilat? E distrus. Asta face parte din contract. Cred că ăla care a numerotat macşii ştie, dar au trecut cinci ani de atunci şi erau la grup oricum. Ţi-ai putea da seama dacă vorbeşti cu şoferii care au făcut livrările sau cu cei care au ridicat resturile, sau chiar cu familiile. Dar ar fi ilegal, nu-i aşa? Nici etic nu ar fi dacă mă întrebi pe mine, pentru că ar afecta motivul pentru care se face toată treaba asta, Eliberarea. Drepturile Victimelor. Am fost angajaţi pentru a păstra secretul şi exact asta am făcut. Şi cu asta, basta.

*

UPS era numa bun pentru că tocmai cumpărasem Con Tran şi ne pregăteam să începem afacerea de livrare a deţinuţilor sub contract cu

BOP. Majoritatea macşilor erau locali, bineînţeles, da' nu toţi. Câţiva au mers în afara statului; doi în California de exemplu. Nu era o problemă pentru că toţi erau blânzi. Cred că au fost proiectaţi aşa. „Proiectaţi" este cuvântul? Aveam însă probleme de relaţii cu publicul. De aspect, ca să fiu cinstit. Nu poţi să te plimbi prin oraş cu un autobuz plin de macşi. Şi majoritatea familiilor nu vor reporteri la uşa (unele vor!). Aşa că i-am livrat în vane, doi sau trei odată, de obicei dimineaţa, oarecum pe ascuns. Am spus presei că mai trebuie rezolvate unele detalii până ce am terminat. Unii şi-au filmat livrarea. Cred că ei sunt cei care şi-au filmat şi execuţiile.

Nu-s ca ăia care au probleme cu toată afacerea. Nici pe departe. Am fost şi eu cu şoferii mei, mai ales la început, şi m-am întâlnit cu mulţi din cei apropiaţi, şi aş vrea să le fi văzut recunoştinţa pe feţe. Fiecare primeşte macul lui şi îl omoară cum vrea. Asta-i Eliberarea. Eram mândru că sunt american chiar dacă mândria avea la bază o tragedie. O tragedie de nedescris.

Poţi să vorbeşti cu şoferii cât vrei. De la ce post ziceai că eşti?

*

Publicitatea pe care o aveam pe vremea aia era incredibilă. Era un mare triumf ai Drepturilor Victimelor, care sunt acum în constituţie, aşa-i? Poate greşesc. Oricum nu era o slujbă pe care ai putea-o numi plăcută chiar dacă eram, şi mai sunt încă, de partea familiilor şi a Eliberării.

Arătau ca oricine. Arătau ca tine dar fără barbă. Niciunul nu era diferit. Erau toţi la fel. Unul dintre ei era probabil realu, dar nu are importanţă. Clonarea asta urmăreşte de fapt, ca toţi să fie la fel ca primul, nu? Nimeni nu a mai întrebat chestia asta până acum. Sper că nu eşti de la vreun talkshow de-ăla, eh?

Nu puteau să vorbească cu noi chiar dacă ar fi vrut şi noi nu vorbeam cu ei. Erau acoperiţi peste tot cu bandă cu excepţia ochilor şi să fi văzut ce ochi aveau. Încercai să-i eviţi. Odată mi-a vomitat unul prin tot camionu' deşi teoretic nu poţi să vomiţi prin banda aia. I-am spus dispecerului că avea nevoie camionul de o curăţire teoretică.

*

Erau toţi la fel pentru mine. Panicaţi şi trişti. Era greu să-i urăşti chiar dacă au făcut ce-au făcut, sau ce a făcut tatăl lor, sau oricum vrei să-i zici. Oricum se zice că puteau trăi doar cinci ani, înainte să li se transforme intestinele în mocirlă. Asta nu era o problemă. Drepturile

Victimelor precizează că totul trebuia să fie gata în treizeci de zile de la livrare.

Eu am livrat treizeci şi patru de macşi din cei 168. Am întâlnit treizeci şi patru de familii de treabă, reprezentând destul de bine viaţa Americii, albi şi negri, catolici şi protestanţi. Nu prea mulţi evrei.

Am auzit şi eu zvonul. Zvonuri ca ăsta apar când unul din ei se presupune că e realu'. Au fost şi alte zvonuri ca ăla în care unul din macşi a fost iertat de familie şi trimis la şcoală pe undeva. Ar fi destul de greu. Dacă ai avea un mac ar trebui să predai un corp după treizeci de zile. Unul din zvonuri spune că au schimbat corpurile după un accident de circulaţie. Altul zice că au ars pe rug alt corp şi l-au predat pe ăla. Şi ăsta e destul de greu de crezut. Numa un mac a fost ars pe rug şi au avut nevoie de aprobare specială. La dracu', acuma nu mai poţi arde nici frunze în Oklahoma.

Sani Med se ocupă de colectarea resturilor, noi nu avem voie. Nu o să fie nici ei în stare să-ţi spună prea multe. Ce ridicau ei? Oase şi cenuşă. Carne.

*

Au fost şi câteva chestii destul de greţoase, dar în meseria asta te obişnuieşti cu ele. Nu ar fi trebuit să fim nevoiţi să-i băgăm în saci, dar ştii şi tu cum e. A fost una care m-a afectat şi pe mine, crucificarea. A trimis un mesaj greşit dacă mă întrebi pe mine.

*

Nu puteam nicicum să ne dăm seama care era realu' din ce ridicam. Ar trebui să vorbeşti cu apropiaţii. Oameni drăguţi dar cam nerăbdători câteodată. A treia săptămână a fost cea mai grea din punct de vedere al programului. Oamenii aşteptau de mult Eliberarea, s-au jucat cu macşii cam o săptămână dar după aia s-au plictisit. S-au jucat nu e expresia potrivită dar ştii tu ce vreau să zic. Apoi „bang, bang" şi „cheamă dragă Sani Medu'". Îi voiau afară din casă cât mai repede.

Eram destul de rapizi, dar programul era greu. Dacă mă gândesc la ce am ridicat, nimic n-a fost mai greu decât asta. Ăştia nu erau oameni. Câţiva erau măcinaţi bine. Erau măcinaţi rău de tot.

*

Nu am voie să discut despre familii individuale. Pot să spun doar atât: ceremonia, răfuiala, execuţia, oricum vrei să-i zici, n-a fost întotdeauna ce aştepta sau ce voia lumea. O familie a vrut chiar să-i dea drumul macului lor. Dacă nu au fost lăsaţi au vrut o înmormântare.

Înmormântare pentru deşeuri toxice!

Nu pot să-ţi spun numele sau numărul lor.

Cred că asta pot să ţi-o spun. Era între 103 şi 105.

*

Nu mi-e ruşine. Suntem creştini. Iartă-ne nouă greşelile noastre aşa cum noi iertăm greşiţilor noştri. Am încercat s-o legalizăm dar statul nu a vrut să audă din moment ce ordinul de execuţie a fost deja semnat. Aveam treizeci de zile, aşa că am aşteptat până în ultima săptămână iar după aceea am folosit una din trusele acelea Kevorkian, chestia aceea letală. Injecţie vreau să spun. Doctorul a adus-o, dar a trebuit să o folosim noi. Cred că acesta ar trebui să fie unul dintre Drepturile Victimelor – dar nu este.

A fost un zvon că o altă familie l-a iertat şi a scăpat, dar nu i-am întâlnit niciodată. Cică au schimbat corpurile într-un accident de circulaţie şi au trimis macul la o şcoală silvică din Canada. Chiar dacă este adevărat, ceea ce nu cred, ar avea aproape cinci ani acum, şi ar fi la jumătatea vieţii. Se zice că organele lor interne se întăresc după zece ani. La ce agenţie ziceai că lucrezi?

*

Pe al nostru l-am aruncat dintr-un avion. Unchiul meu are o fermă imensă lângă Mayfield cu pistă de aterizare şi tot restul. Cessna 172. Era ilegal, dar ce pot să ne facă? c'est la vie, sau mai degrabă c'est la mort. Cam aşa ceva.

*

Ei ne-au obligat să-l omorâm. Nu era al nostru să facem ce vrem cu el? Nu asta era ideea? L-a omorât pe tata ca pe-un câine şi dacă voiam să-l leg ca pe un câine, e treaba mea, nu? Nu ai dinţii cam lungi ca să fii la liceu, măi băiete?

Cu scaunul electric. E în garaj. Vrei să-l vezi? Se mai vede încă pata de căcat pe el.

*

Tăticu' a venit acasă cu un mac, şi ne-a dus pe mine şi pe mama în spatele casei şi ne-a obligat să ne uităm la el când l-a împuşcat. L-a împuşcat peste tot de la picioare în sus. Aproape zece minute o ţinut. Nu prea s-a bucurat nimeni, mătuşa este tot moartă. Nu au găsit din ea decât o bucată de picior. Vrei nişte ciocolată? E din Anglia.

*

Eră? Sunt numai cinci ani de atunci. Nu am primit pachetul. Am

crezut că am fost singurul dar am aflat după aceea că au mai fost opt. Cred că i-au pus la loc în vană. Oricum nu puteau trăi mai mult de cinci ani. Li se întăreau organele interne. Aveau un fel de întrerupătoare în AND sau aşa ceva.

Eu m-am Eliberat în felul meu. Asta este fotografia fiicei mele. Cât despre macşi, sunt toţi morţi. Punct. Au trăit puţin, au suferit şi au murit. S-a schimbat ceva pentru noi, restul? De la ce biserică ziceai că eşti

*

Pot să-ţi spun numele nostru real, dar ar trebui să ne spui „49" dacă ne citezi. E numărul pe care l-am avut la loterie. Am primit macul într-o miercuri, l-am ţinut o săptămână, apoi l-am pus pe un scaun de bucătărie şi l-am împuşcat în cap. Nu ştiam ce mizerie o să facem. Statul ar fi trebuit să ne dea nişte indicaţii sau instrucţiuni.

Nimeni nu a ştiut care era originalul, aşa şi trebuie. Altfel ar strica Eliberarea celorlalţi. Pot să-ţi spun totuşi ca al nostru n-a fost. Aşa am simţit eu. De aceea l-am împuşcat doar şi am terminat cu el. Pur şi simplu nu am fost entuziasmat să omor ceva care era aproape mort, chiar dacă se zice că avea toate sentimentele şi amintirile lui. Au fost câţiva însă la care le-a plăcut şi au asistat la mai multe execuţii. Aveau un fel de reţea.

Dă-mi un pic lista aia. Cu ăştia doi ar trebui să vorbeşti: 112 şi 43. Poate şi 13.

*

De-aia ne spuneau 112? Iarăşi sunt doar un număr. Am crezut că am scăpat de asta după armată. Cred că noi am avut originalul, adevăratul criminal, pentru că a fost greu de ucis. L-am despicat cu o druşbă, una mică, Homelite. Nu domnule, nu m-a deranjat mizeria şi da, nu i-a plăcut deloc. Niciunul dintre cele douăzeci de minute cât a ţinut. Aş fi hrănit câinii cu el dacă nu ar fi trebuit să predau cadavrul.

*

Hmm, daaa. Plăcere dublă, distracţie dublă. Triplă, de fapt. Singura la care în fost împotrivă a fost asta, 61. Răstignirea. Cred că a fost ceva greşit, dar vecinilor le-a plăcut.

Înecarea în toaletă a fost meseriaşă. Otravă, foc, spânzurare, tot ce vrei. Au împrumutat câteva cărţi vechi de la bibliotecă, dar pentru chestiile alea medievale a fost nevoie de echipament special. Un tip şi-a făcut o masă specială, dar vecinilor nu le-au plăcut urletele. Cred că

sunt ceva limite, chiar şi în Drepturile Victimelor. Ca şi pentru chestia cu rugul.

*

Sunt sigur că macul nostru nu a fost realu'. Vrei să ştii de ce? Era prea trist şi tăcut. A închis ochii şi a murit. Sunt sigur că realu' ar fi murit mai greu. Macul meu nu era nevinovat, dar nici vinovat nu era. Deşi arăta ca un bărbat de treizeci de ani, avea doar optsprezece luni, şi se cam observa.

L-am omorât doar pentru a face dreptate. Nu e vorba de răzbunare, doar Eliberare. După ce am dat atâţia bani pe avocaţi şi pe contract, ca să nu mai spun de clonare şi restul, livrările, ar fi fost o risipă să nu o fac, nu crezi?

Am auzit povestea aia cu supravieţuirea, dar este doar un zvon. Ca Elvis. Au fost multe zvonuri. Se zice că o familie şi-a iertat macul şi l-a trimis în Canada sau altundeva. Nu prea cred!

Poţi să-l încerci pe ăsta, 43. Ei se lăudau că au avut realu'. Şi trebuie să spun că nu mi-a plăcut deloc asta şi nici acum nu-mi place; ar fi trebuit să împărţim cu toţii Eliberarea. Dar unii trebuie întotdeauna să fie pe locul întâi.

Oricum s-a sfârşit totul. Pentru ce firmă juridică ziceai că lucrezi?

*

Pot să-ţi spun că el era originalul după privirea întunecată pe care o avea. Nu mai era însă atât de rău după o săptămână de stat în cutia aia de şobolani.

Se găsesc tot timpul unii care protestează, scriu scrisori şi alte chestii de-astea. Dar dacă avem ceva care s-a născut pentru a fi ucis? Cum mai protestezi aici?

Eliberarea, despre asta a fost vorba. Eu mi-am trăit în continuare viaţa. De atunci m-am recăsătorit şi am şi divorţat deja. La ce liceu ziceai că eşti?

*

Realu'? Cred că şi-a ţinut gura şi a murit la fel ca ceilalţi. Ce era să zică, eu sunt, chinuiţi-mă? Cât despre zvonul că ar fi supravieţuit poţi să-l pui la categoria „Elvis".

A mai fost povestea cu schimbatul corpurilor după un accident rutier şi trimiterea macului în Canada. Eu nu mi-aş pune speranţe nici în asta. Oamenii de pe-aici nu se prea gândesc la Canada. La iertare nici

atâta.

Am folosit trusa aceea de la stat, Kevorkianul. Am auzit că vreo douăzeci de familii au făcut la fel. L-am pus să stea jos şi May a împins pistonul. Ca şi cum ai trage apa la toaletă. May şi cu mine – a murit, Dumnezeu s-o odihnească – voiam doar Eliberarea, nu răzbunare.

*

Ăsta, 13, mi-a spus odată că el crede că a avut realu, dar eu cred că erau doar speranţele lui, dacă mă întrebi pe mine. Nu cred că-l puteai recunoaşte pe real. Chiar dacă ai fi putut, cred că n-ar fi trebuit să-ţi doreşti aşa ceva.

Mă tem că nu poţi să-l întrebi personal, pentru că au murit toţi într-un incendiu, toată familia. Cu o zi înainte de ceremonia pe care au pregătit-o, ceva lent folosind fire. A fost o scurgere de gaz sau ceva de genul ăsta. O explozie şi apoi incendiul. Pentru ce companie de asigurări ziceai că ai lucrat?

Era – ai o hartă? Oooh, e foarte bună asta – chiar aici. La colţul dintre Oak şi Increase, la doar o jumătate de milă de locul primei explozii. Ironic, nu? Casa nu mai există acum.

*

Vezi magazinul ăla pe colţ? Este exact pe locul pe care a fost casa. Familia care a locuit acolo a fost din cele care au pierdut pe cineva drag în atentatul din Oklahoma. Au primit un mac ca parte a Contractului Pentru Drepturile Victimelor, dar din păcate necazul i-a lovit din nou înainte de Eliberare. Ciudate şi misterioase sunt căile Domnului.

Nu, nu a mai rămas niciunul. Era un vagabond fără adăpost pe-aici, dar l-a alungat poliţia. Avea o barbă ca a ta. Cică era prieten cu familia, vreun văr nebun, cine ştie. Au avut mult de suferit. Acum trăieşte în spatele magazinului, într-un container.

*

Acolo. Chestia aia galbenă. Nu e golit niciodată. Nu ştiu de ce nu îl duce primăria, e aici aşa cum îl vezi de vreo cinci ani.

Nu m-aş duce acolo dacă aş fi în locul tău. Oamenii se feresc de el. Nu deranjează pe nimeni, dar, ştii tu.

Cum vrei. Dacă baţi o să iasă afară crezând că ai mâncare sau altceva să-i dai. Mai bat copii câteodată din răutate. Ai grijă că miroase.

*

— Tată?

Sfârşit.